

Valstybinis psichikos sveikatos centras
2020 m. Metinio veiklos plano ataskaita

Priemonė: 01.010 01-01-05 Sukurti ankstyvojo savižudybių atpažinimo ir kompleksinės pagalbos savižudybę patiriantiems asmenims teikimo sistemą

1. Plėtoti Tuesi.lt internetinę svetainę ir prekinį ženklą.

Įvykdyta. Įvykdytas ir įgyvendintas mažos vertės pirkimas, skirtas www.tuesi.lt socialinė – reklaminė kampanija Vilniaus regione: 1) 8-ioose Vilniaus apskrities regiono leidiniuose 2 savaites buvo www.tuesi.lt reklama; 2) baneriai 8 regioninių leidinių svetainėse 4 savaites - 25,8 mln. parodymų, 13,9 tūkst. paspaudimų; 3) WC rėmeliai PC Akropolis, 7 savaitės; 4) 60 radijo klipų Radio Znad Willi ir Rus Radio; 5) video klipai Delfi.lt Video laidoje Nepatogūs klausimai su Rolandu Mackevičiumi (pvz.:<https://www.delfi.lt/video/laidos/nepatogus-klausimai/nepatogusklausimai-su-rolandu-mackeviciumi-sveciuose-oskaras-korsunovas.d?id=85856303>); 6) lauko reklamos skydai 6 savaites paeiliui 6 miestuose 6 miestuose (Grigiškės, Šalčininkai, Vievis, Širvintos, Trakai, Nemenčinė); 7) pre-post-test'ai. Vykdyta Google Adwors reklama ir jos stebėseną. Spalio ir lapkričio mėnesį įvyko 8 CAMS supervizijos, kuriose dalyvavo 55 dalyviai.

2. Suorganizuoti mokymus psichologams ir socialiniams darbuotojams psichologinio konsultavimo nuotoliniu būdu ir ekstremaliosios situacijos metu.

Įvykdyta. Įvykdyti 5 nuotoliniai mokymai, iš kurių 2 medicinos psichologams, 3 - socialiniams darbuotojams, dirbantiems pagal atvejo vadybos metodą. mokymuose dalyvavo 169 specialistai, dirbantys ASPĮ.

3. Suorganizuoti suicidiškumo vertinimo ir valdymo bendradarbiaujant (CAMS) supervizijos psichikos sveikatos specialistams.

Spalio ir lapkričio mėnesį įvyko 8 CAMS supervizijos, kuriose dalyvavo 55 dalyviai.

4. Išversti iniciatyvos „Socialinis receptas metodinę medžiagą“, organizuoti konferenciją bendradarbiaujant su iniciatoriais, organizuoti informacijos sklaidą.

Įvykdyta. Išversta medžiaga, suorganizuotas renginys – diskusija, kartu su Sveikatos apsaugos ministerija (toliau – SAM) bei „Kurk Lietuva“ projektu.

5. Suorganizuoti psichikos sveikatos forumą.

Įvykdyta. Sveikatos apsaugos ministerijos Psichikos sveikatos skyriaus suorganizuotas Psichikos sveikatos forumas įvyko 2020-09-11, dalyvavo 49 dalyviai. VPSC įvykdė viešuosius pirkimus, reikalingus renginiui organizuoti.

Įvykdytos visos suplanuotos priemonės, kriterijai pasiekti 100 proc.

Priemonė: 01.010 01-01-07 Stiprinti sveikos gyvensenos įgūdžius bendruomenėse bei vykdyti visuomenės sveikatos stebėseną savivaldybėse

6. Mobilųjų psichologinių krizių įveikos komandų paslaugų viešojo pirkimo vykdymas 2 regionuose pagal sveikatos apsaugos ministro 2020 m. birželio 12 d. pavardimą Nr. 17-76/

Įvykdytas pirkimas ir įsigytos paslaugos. Spalio- gruodžio mėn.: Mobilųjų psichologinių krizių įveikos komandų veiklos pristatymai kartu su Krizių įveikos centru : Vilniaus ir Kauno miesto GMP, Vilniaus m. , Kauno m. , Vilniaus raj., Kauno raj. Savivaldybėms. Spalis: MKK darbo pristatymo organizavimas – koordinavimas, dalyvių registravimas. Lapkritis: MKK darbo pristatymo organizavimas – koordinavimas, dalyvių registravimas. Mėnesinių ataskaitų SAM rengimas. Statistika: Iš viso 49 atvejai, 92 tiesioginiai gavėjai, 12002 netiesioginių gavėjų, 136 konsultacinės valandos, iš jų individualios - 46.

Priemonė: 01.010.01-01-12 Dalyvauti gerinant visuomenės psichikos sveikatos priežiūros reglamentavimą, įgyvendinti bei metodiškai vadovauti įgyvendinant visuomenės psichikos sveikatos gerinimo ir savižudybių prevencijos priemones.

7. Dalyvauti darbo grupių veikloje, pasitarimuose, rengiant teisės aktų, programų projektus ir kitus dokumentus, bei renginiuose, sprenžiant visuomenės psichikos sveikatos gerinimo, savižudybių prevencijos, priklausomybės ligų prevencijos klausimus, taip pat dalyvauti jų įgyvendinime.

Įvykdyta. Nuolat dalyvaujama Vilniaus m. Savižudybių prevencijos memorandumo grupės veikloje. Gruodžio 17d. skaitytas pranešimas Krizių įveikos centro konferencijoje „Pagalba po krizinio įvykio asmenims ir organizacijoms“. Gruodžio 23d. inicijuotas pasitarimas su Teisingumo ministerijos Kalėjų departamento Resocializacijos skyriumi dėl galimybės nuteistiesiems kreiptis į emocinės paramos linijas. Dalyvauta darbo grupės, skirtos Tabako vartojimo rizikos įvertinimo ir pagalbos metantiems rūkyti asmenims paslaugų teikimo tvarkos aprašo projektui parengti posėdyje. Dalyvaujama darbo grupės SAM, sudarytos priklausomybių gydymo ir reabilitacijos problemoms spręsti, veikloje ir kt.

8. Nagrinėti asmenų prašymus (skundus) ir rengti atsakymus pagal kompetenciją.

Įvykdyta. Išnagrinėta 30 skundų.

9. Organizuoti renginius specialistams (visuomenės sveikatos, psichikos sveikatos priežiūros ir kt.) psichikos sveikatos ir savižudybių prevencijos, priklausomybės ligų srityse.

Įvykdyta. 1. Lapkričio 4d. suorganizuotas nuotolinis pasitarimas psichikos sveikatos specialistams dėl galimybės savižudybės krizę išgyvenančių asmenų psichosociali įvertinimą atlikti nuotoliniu būdu. 2. Gruodžio 2 d. suorganizuotas savižudybių statistinės apskaitos tobulinimo projekto, parengt Valstybinio psichikos sveikatos centro, pristatymas ir aptarimas specialistams (policijos, teismo medicinos ir kt.) nuotoliniu būdu. 3. Buvo planuotos kūrybinės dirbtuvės pažymint vaikų emocinės gerovės metus, tačiau dėl pandemijos gyvo susitikimo buvo atsisakyta. Bendradarbiaujant su Respublikinio priklausomybės ligų centro Kauno filialu buvo apsilankyta Kauno filiale, diskutuota su specialistais, sukurtas informacinis vaizdo įrašas apie pagalbą vaikams, vartojantiems psichoaktyviomis medžiagomis, turintiems elgesio problemų dėl lošimo, ar video žaidimų .

Video siužetas patalpintas centro tinklalapyje ir išplatintas specialistams ir visuomeninėms organizacijoms.

10. Parengti informacinius biuletenius „Nėra sveikatos be psichikos sveikatos“ . Įgyvendinta, parengti 4 vnt.
Įvykdytos visos suplanuotos priemonės, kriterijai pasiekti 100 proc.

Priemonė:01.010 01-01-18 Teikti fiziniams ir juridiniams asmenims ir organizacijoms žinias, reikalingas jų sveikatos stiprinimo potencialui realizuoti

11. Organizuoti akciją Pasaulio dienai be tabako pažymėti.
Įgyvendinta. Suorganizuota informacinė akcija Pasaulio dienai be tabako paminėti (2020-05-31). Remiantis Pasaulio sveikatos organizacijos med žiaga parengtas informacinis pranešimas „Saugokime jaunimą nuo tabako pramonės manipuliavimo ir neleiskime jam vartoti tabako ir nikotino" patalpintas į VPSC tinklalapį ir paskyrą socialiniuose tinkluose FACEBOOK. VPSC sukurtas vaizdo klipas „Pasaulio diena be tabako" patalpintas socialiniuose tinkluose facebook
12. Organizuoti renginius visuomenei priklausomybės ligų prevencijos bei vaikų emocinės gerovės kūrimo temomis.
Įgyvendinta. 2020 12 04 suorganizuota nuotolinė tiesioginė transliacija centro socialiniame tinklame paskyroje FB paskyroje „Netiesioginė priklausomybė : ar aš priklausomas nuo kito žmogaus vartojimo?" pokalbis su kognityvinės elgesio terapijos psichoterapeute. Dalyvavo 160 prisijungusių nuotolinio renginio dalyvių . Renginio „Netiesioginė priklausomybė : ar aš priklausomas nuo kito žmogaus vartojimo?" įrašo sklaida www.vpsc.lt ir facebook platformose, renginį moderavo Valstybinio psichikos sveikatos centro specialistai.
13. Organizuoti renginį Europos depresijos dienai paminėti.
Įgyvendinta. Renginys suorganizuotas.
14. Parengti ir paviešinti leidinių priklausomybių tema. Parengtas ir 2020 11 06 patalpintas www.vpsc.lt platformoje leidinys „ALKOHOLIS IR COVID-19: KĄ TU TURI ŽINOTI?".
15. Konsultuoti Įstaigos interneto svetainėje nuolat veikiančioje skiltyje asmenis, kurie nori mesti rūkyti. Iš viso konsultuoti Įvykdyta. Konsultuoti 10 asmenų.
16. Konsultuoti dėl Pasaulinės savižudybių prevencijos dienos, skirtos visuomenei bei specialistams, dirbantiems psichikos sveikatos srityje. Įvykdyta, konsultuoti visuomenės sveikatos biurui, dalyvauta renginyje.
17. Organizuoti akciją Pasaulinei psichikos sveikatos dienai paminėti. Įvykdyta. Spalio m. organizuota informacinė akcija dalyvaujant PSO organizuojamoje globalioje akcijoje, kuri buvo transliuota internetu, buvo kviečiama dalintis informacija apie tai, kaip įstaigos, organizacijos, įmonės, fiziniai asmenys mini psichikos sveikatos dieną, dovanojama S. Pečiulio knyga.
18. Parengti bei paviešinti informacinį leidinį visuomenei apie vaikų psichikos sveikatą ir jos stiprinimą. Įvykdyta. Parengtas leidinys apie vaikų psichikos sveikatą, atliekami redakcinio pobūdžio darbai, bus patalpintas centro tinklalapyje 2021 m. I ketv.
19. Surinkti informaciją apie mokslinius straipsnius ir darbus visuomenės psichikos sveikatos stiprinimo srityje bei savižudybių srityje.

20. Periodiškai rengti informaciją psichikos sveikatos priežiūros įstaigoms ir informuoti jas aktualiais psichikos sveikatos priežiūros klausimais. Įgyvendinta. Atrinkti straipsniai patalpinti centro tinklalapyje.
21. Administruoti ir kontroliuoti internetinį puslapį www.tuesi.lt, prekinį ženklą „tuesi“, išgyvenantiems asmenims ir jų artimiesiems. Administruoti ir koordinuoti nacionalinį internetinį tinklalapį. Įvykdyta. Administruojamas puslapis www.tuesi.lt. Nuolat konsultuojami savivaldybių visuomenės sveikatos biurai dėl TuEsi informacijos ir prekinio ženklo naudojimo. Atsakoma į užklausas, pasiūlymus gautus el. pašto adresu info@tuesi.lt.
22. Rengti informaciją sveikatos priežiūros specialistams ir visuomenei apie įstaigos veiklą, platinti žiniasklaidoje (specializuotiems medicinos, švietimo tinklalapiams ir periodiniams leidiniams) skelbti įstaigos interneto svetainėje, aptarnauti tinklalapį bei įstaigos paskyras socialiniuose tinkluose. Įvykdyta. VPSC įsitraukė į multicentrinį tarptautinį tyrimą „COVID-19 pandemijos poveikis gyventojų psichikos sveikatai Europos regione“ Tyrimas atliekamas bendradarbiaujant su Vilniaus universiteto Medicinos fakultetu ir Europos Visuomenės sveikatos asociacija (EUPHA) ir Taikomųjų mokslų universitete Emdene / Leere. Gruodžio mėn. atliktas viešasis pirkimas, nupirkta reprezentatyvi Lietuvos gyventojų apklausa, kvietimas dalyvauti tyrime išsiųstas specialiai suformuoti 2200 respondentų imčiai. Spalio, lapkričio, gruodžio mėn. skelbiama informacija įstaigos svetainėje apie Savižudybių prevencijos biuro veiklas, atnaujinamas Savižudybių prevencijos biuro socialinių tinklų „Facebook“ profilis, sekėjų skaičius viršijo 2000, ir Pasaulinės savižudybių prevencijos dienos socialinių tinklų „Facebook“ profilis (sekėjų skaičius viršijo 800).

Priemonė įgyvendinta, kriterijai pasiekti 100 proc.

Priemonė: 01.010 -01-02-02 Vykdyti stebėseną ir tyrimus, kaupiti informaciją psichikos sveikatos ir psichikos sveikatos priežiūros ir savižudybių prevencijos srityje.

23. Parengti psichikos sveikatos srities strateginius rodiklių duomenis. Įgyvendinta, atnaujinta grafinė informacija centro tinklalapyje.
24. Eksploatuoti asmenų, kurie kreipiasi į ASPĮ dėl psichikos ir elgesio sutrikimų vartojant narkotines ir psichotropines medžiagas, stebėsenos informacinę sistemą (ASIS). Užtikrintas eksploatavimas 100 proc.
25. Vykdyti asmenų duomenų kurie kreipiasi į ASPĮ dėl psichikos ir elgesio sutrikimų, vartojant narkotines ir psichotropines medžiagas, stebėseną. Įvykdyta. NTAKD kasmėnesinis UNODC užpildytas klausimynas „Global initiative to improve knowledge on COVID-19's impact on crime and drugs“ ir EMCDDA Trendspotter tyrimui COVID-19 TDI - teikti duomenys iš ASIS. EMCDDA pateiktų ASIS bei kitų statistinių duomenų tikslinimas ir ekspertinės nuomonės teikimas atsakant į klausimus. Parengta ir patalpinta IS ASIS metinė ataskaita už 2019 m. <https://vpsc.lrv.lt/uploads/vpsc/documents/files/Statistika/Priklausomybes/ASIS.pdf>
26. Vykdyti informacijos ir pranešimų apie savižudybės internete stebėseną. Įvykdyta. Savižudybių prevencijos biuras kiekvieną darbo dieną peržiūri beveik 700 internetinės žiniasklaidos priemonėse pateiktus pranešimus apie savižudybes ar bandymus nusižudyti. pagal specialiai atrinktus raktažodžius, kurie susiję su savižudybių problema. Pavyzdžiui, Spalio mėn. pagal bendrus raktažodžius, atrinkti 404 straipsniai, biuro specialistai reagavo į 22 netinkamai pateiktus straipsnius. Lapkričio mėn. atrinkti 375 straipsniai, reaguota į 31

straipsnį. Gruodžio mėn. atrinkta 435 straipsniai, reaguota į 47 straipsnius. Į internetinių žiniasklaidos priemonių redaktorių yra kreipiamasi elektroniniu laišku, kuriame nurodoma, kokias Visuomenės informavimo etikos kodekso nuostatas pažeidžia publikacija ir prašoma netinkamas publikacijas koreguoti. Proaktyvus kontaktas su internetinių naujienų portalų redakcijomis. Lapkričio mėn. inicijuotas kreipimasis į Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnybą dėl nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio ir savižudybių.

27. Dalyvauti teikiant siūlymus dėl reikalingų teisės aktų ir kitų pakeitimų, tobulinant savižudybių atvejų statistinę apskaitą. Įvykdyta. Spalio- gruodžio mėn. organizuoti nuotoliniai pasitarimai su Higienos institutu, Valstybine teismo medicinos tarnyba, Policijos departamentu, Generaline prokuratūra. Parengtas ir publikuotas VPSC tinklalapyje Savižudybių registravimo sistemos tobulinimo projektas, projekto pristatytas nuotoliniu būdu suinteresuotoms organizacijoms.
28. Organizuoti rūkymo prevencijos mokyklose tyrimą, siekiant nustatyti gerąsias praktikas. Parengtas klausimynas.

Priemonė įgyvendinta, vertinimo kriterijai pasiekti 100 proc.
